

#4 HANDLAR OM

Ljus

NYPENSIONERADE BISKOPEN EVA BRUNNE

”Barn kan mycket om vår samtid”

SID 6-8

Ljusbärarens historia

SID 10-11

Ett besök på Pastakyrkan

SID 12-13

PERSPEKTIV PÅ LJUS

KÄRLEKEN

- FÖRÄLSKELSEN SOM LJUS

*I never cared much for moonlit skies.
I never wink back at fireflies.
But now that the stars are in your eyes.
I'm beginning to see the light.*

DUKE ELLINGTON

"I'M BEGINNING TO SEE THE LIGHT"

KONTRASTEN

- NÄR ALLT KÄNNES NATTSVART

*Inget är förlorat, det är mörker än.
En hungrig vän river upp natten.
Och i revor kommer ljuset in.
Jag tror man kan kalla det gryning.*

HÅKAN HELLSTRÖM

"I SPRICKORNA KOMMER LJUSET IN"

LIVET -

LJUSET I SKAPELSEN

*I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud.
Det fanns i begynnelsen hos Gud. Allt blev till genom det, och utan det blev
ingenting till av allt som finns till. I Ordet var liv, och livet var människornas ljus.
Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte överunnit det.*

JOHANNESVANGELIET 1:1-5

BROMMABLADET

Ansvarig utgivare: Torbjörn Gustavsson
Redaktör: Hanna Fjällman

OMSLAGSFOTO

Ljusbäraren i Uppsala domkyrka år 1968
Foto: Svenska kyrkan

TRYCK & LAYOUT

Åtta.45 Tryckeri AB
Upplaga: 26 000 ex
Layout: Hanna Fjällman
Original: Kolossal

EXPEDITIONENS ÖPPETTIDER

Mån–fre 9.00–12.00

Växel: 08-564 355 00
www.svenskakyrkan.se/bromma
bromma.forsamling@svenskakyrkan.se

BROMMA KYRKA

Gliavägen 100, T-Brommaplan,
buss 117, Tfn: 564 355 00

FAMNEN OCH EXPEDITION

Stopvägen 120, T-Brommaplan
Tfn: 564 355 00

ÄNGBYKYRKAN

Kyrkbacken 9, T-Islandstorget,
Tfn: 564 355 00

KVARTERSKYRKAN MARIEHÄLL

Bällstavägen 44
Tfn: 564 355 00

Foto: Magnus Aronson

Foto: Mathilda Bäcklin

INNEHÅLL

<i>Varför firar vi allhelgona?!</i>	<i>4</i>
<i>Det lilla ljus jag har</i>	<i>5</i>
<i>"Jag har försökt använda makten till goda ting"</i>	<i>6</i>
<i>Korsord.....</i>	<i>9</i>
<i>Ljusbäraren – en femtioettårig tradition.....</i>	<i>10</i>
<i>Pastakyrka för stora och små.....</i>	<i>12</i>
<i>Fira allhelgona i Bromma.....</i>	<i>15</i>
<i>Att finnas där för den som söker.....</i>	<i>16</i>

LEDARE

Vi behöver alla ljus!

Som barn berättades det för mig att i samma stund som solen gick ner på våra breddgrader steg den upp över Japans östkust. Jag vet inte om det är sant men som barn fascinerade det mig hur ljuset liksom susade över det stora tysta Stilla havet och att andra människor tog emot en ny dag när jag skulle lägga mig. Jag var del av något större.

Minst en gång varje sommar vill jag uppleva soluppgången. Därför går jag upp i mörker, ordnar kaffe och smörgås och på en lämplig plats väntar jag sedan in gryningen. Varje gång fascinerande och storslaget. Tyst sjunger jag för mig själv "Din klara sol går åter opp, jag tackar dig, min Gud".

Man förstår varför bibeltexten är full av referenser till ljuset, både som kontrast till mörkret och som en egenskap i sig själv. Ljuset är förutsättningen för liv, vare sig det handlar om solens uppgång eller ljuset i den vardagliga tillvaron. Alla som någon gång upplevt en ändlös natt i tanke och kropp utan tecken på ändring vet hur befriande ljuset kan upplevas.

Som Kristustroende ser jag Jesus som livets ljus. Jag ber att han skall lysa upp den väg jag skall vandra,

jag ber att mörkret inte skall få ta över i mitt liv och jag ber att jag skall få vara ett ledljus för de människor jag möter. Församlingens grundläggande uppgift är att peka på Jesus som ljuset och som kyrkoherde är det min uppgift att på olika sätt möjliggöra det. I det arbetet behöver vi vara många som kommer samman och motverkar de mörka krafter som inte trivs i ljuset.

När detta nummer av Brommabladet kommer ut är det allhelgonatid och många av oss tänder ljus på kyrkogårdarna för de människor vi saknar. En vacker och viktig tradition. Tänd också ett ljus för de människor som fortfarande lever och som kanske behöver lite extra omsorg, för den du älskar eller för din granne som du inte riktigt känner. Vi behöver alla ljus!

Med tillönskan om ljus och välsignelse!
Torbjörn Gustavsson, kyrkoherde

Foto: Johanna Norin

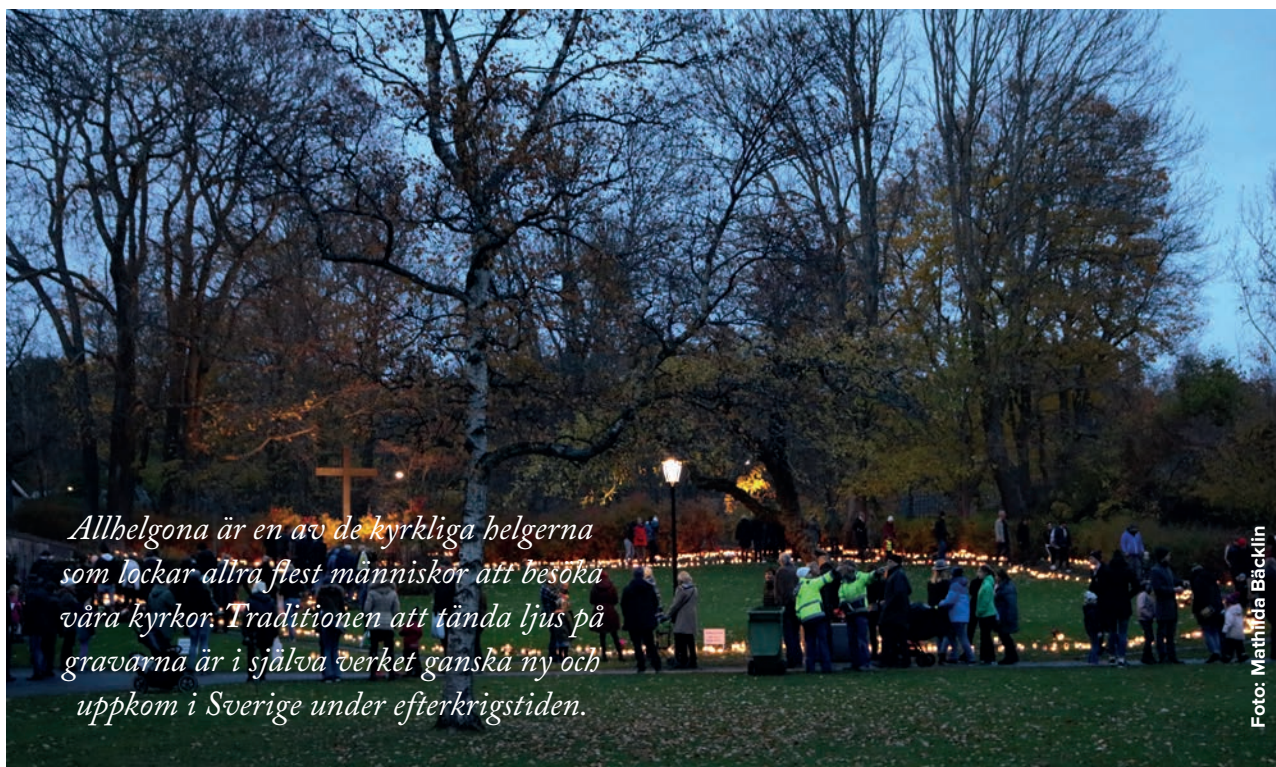

Foto: Mathilda Bäcklin

Allhelgona är en av de kyrkliga helgerna som lockar allra flest människor att besöka våra kyrkor. Traditionen att tända ljus på gravarna är i själva verket ganska ny och uppkom i Sverige under efterkrigstiden.

Varför firar vi allhelgona?!

Allhelgonahelgen består av två kyrkliga helgdagar: alla helgons dag och alla själars dag. Historiskt har vi skilt mellan att minnas helgonens liv och att minnas våra närståendes liv, men rent teologiskt är det ingen skillnad: Vi är alla heliga, tack vare Jesus kärlek till oss.

Alla helgons dag är en helgdag och det är en rörlig helgdag som firas den lördag som infaller mellan 31 oktober och 6 november. I år äger den rum den 2 november, men nästa år kommer den firas den 31 oktober. Tidigt i den kristna kyrkan började man fira helgonen (heliga människor) och minnet av martyrer (människor som dött för sin tro). Till slut blev det för många dagar att hålla reda på så de

helgon som inte kunde få egna dagar i almanackan fick istället en gemensam dag i almanackan.

Alla själars dag firas dagen efter alla helgons dag, på söndagen. Då minns och hedrar vi döda familjemedlemmar och närstående.

Traditionen att tända ljus vid gravar växte fram gradvis i städerna i Sverige mot slutet av 1800-talet, framförallt vid barngravar men sedan spred det sig till alla närståendes gravar. Först under andra världskriget blev allhelgona den ljushelg den idag är. År 1953 blev alla helgons dag officiell helgdag i Sverige.

Hanna Fjällman

HALLOWEEN är ingen kristen tradition utan har sitt ursprung på Irland och den keltiska högtiden Samhain som firades när skörden var bärgad och vintern i antågande. Innan Allhelgonadagen blev en rörlig helgdag firades den alltid den 1 november (så är det fortfarande i de flesta andra länder). Kvällen innan, Allhelgonaafton, kallas All Hallows' Eve på engelska, och under natten trodde kelterna att de dödas själar kunde återvända till jorden. Pumpornas föregångare var rovor

med utskurna ansikten. De kallades Jack O'Lanterns, efter en ond smed som hette Jack som inte kom in i himlen men lyckats lura djävulen så att han inte heller kunde komma till helvetet. Han irrade runt på jorden och gjorde lyktor av rovor fyllda med glödande kol för att se i mörkret. Sveriges "importerade" Halloweenfirande har gått omvägen via USA som i sin tur fick det via irländska emigranter. Halloween är en fast högtid som alltid ligger den 31 oktober.

Det lilla ljus jag har

Clas Alered, vaktmästare i Bromma församling, kollrar märkningen på ljusen i Famenkyrkan. Vid allhelgona förra året lanserades de första Svanenmärkta kyrkljusen.

Foto: Hanna Fjällman

MILJÖVÄNLIGT MYS

Gillar du också att släcka ner och tända ett ljus när mörkret sänker sig? Många ljus, särskilt värmeljus, består helt eller till stor del av paraffin som är tillverkad av fossil olja. Det kan verka enkelt att bara välja stearinljus istället men även stearin har en baksida med utsläpp från djurhållning och skövling av regnskol för att odla oljepalmer. Svenska Naturskyddsforeningen tycker att Svanenmärkta ljus är ett bra alternativ för den som känner sig osäker på vad man ska välja. Märkningen ställer krav på var råvaran kommer från och palmolja eller sojaolja är inte tillåten. Dessutom ska minst 90 procent av ljuset vara gjort av förnybar råvara, något som lett till att svanljus består nästan enbart av djurfetter.

– Vi tycker det är positivt att slakteriavfall, som är en restprodukt, då kommer

till användning, säger Anna Norberg, pressansvarig på Miljömärkning Sverige AB som ansvarar för kriterieutveckling och licensiering av Svanen.

Men om man är vegan?

– Välj då ljus som är tillverkade av rapsolja.

Svanenmärkningen tar även hänsyn till andra parametrar. Ljusen ska vara miljövänliga utan att det tummas på kvaliteten.

– Förutom att de ska ha en bra brinntid får de inte avge sotpartiklar eller doft som påverkar astmatiker och allergiker, säger Anna Norberg.

Andra saker du kan tänka på ur ett miljöperspektiv är att välja refillvärmeljus med glaskopp eller lite dyrare ljus av bivax.

Hanna Fjällman

Tusentals ljus tänds varje år

Det finns 13 stift i Sverige och varje stift har sin egen domkyrka. I dag finns det ljusbärare i samtliga 13 domkyrkor och i de flesta av de övriga 3 000 kyrkorna. Varje år tänds cirka 600 000 ljus i domkyrkorna runt om i landet:

Göteborgs domkyrka: 100 000 ljus
Härnösands domkyrka: 8 000 ljus
Karlstad domkyrka: 11 000 ljus
Linköpings domkyrka: 30 000 ljus
Luleå domkyrka: 3 000 ljus
Lunds domkyrka: 150 000 ljus
Skara domkyrka: 11 000 ljus
Stockholm, Storkyrkan: 50 000 ljus
Strängnäs domkyrka: 18 000 ljus
Uppsala domkyrka: 125 000 ljus
Visby domkyrka: 40 000 ljus
Västerås domkyrka: 41 000 ljus
Växjö domkyrka: 22 000 ljus

(Statistiken är från Svenska kyrkan 2018 och siffrorna är ungefärliga).

VID MÅLLINJEN

Snart är det dags att öppna Bromma kyrka igen, men även om kyrkan varit stängd har det faktiskt hänt spännande saker bakom dörrarna. På församlingens blogg om projektet kan du bland annat läsa om 1700-talsgravar, förlorade kyrkportar och varför kyrkportar oftast vetter mot väster: blogg.svenskakyrkan.se/brommakyrka

**"JAG HAR
FÖRSÖKT ANVÄNDA
MAKTEN TILL GODA"**

TING"

Foto: Magnus Aronson

*"Vi är länkar i en kedja.
Nu kommer nästa och han bär vidare
det jag burit", säger Eva Brunne,
Stockholm stifts åttonde biskop.*

När Brommabladet träffar Eva Brunne är det bråda dagar. Hon är fortfarande biskop i Stockholm stift och tar emot i sitt tjänsterum högst upp i en kontorsbyggnad intill S:ta Clara kyrka. Strax ska hon i väg för att avtacka en kollega, och om en månad är det hennes tur att lägga ner sin biskopsstav och sätta titeln "emerita" efter sin biskopstitel.

– När jag tillträdde var jag både förberedd och inte förberedd. Jag hade fått en god introduktion av min företrädare (Caroline Krook), men hade däremot inte fullt ut insett vilken makt man har som biskop. Att plötsligt hamna i en position där man blir lyssnad på väckte många tankar hos mig. Vad gör man med den makten och vad gör den med en själv?

Biskop Evas motto "Gör inte skillnad på människor" kommer från Jakobsbrevet i Bibeln. Det är också något hon reflekterat mycket över i sin biskopsroll.

– Gör jag utifrån min makt skillnad på människor utifrån min person? Som biskop har jag försökt använda makten jag har i goda sammanhang. I samband med den stora flyktingvägen blev jag till exempel inbjuden att prata med alla gruppledarna i riksdagen.

Även om hon inte alltid fått gehör upplever hon att hon alltid blivit lyssnad på i kraft av sitt ämbete.

– Det säger också något om förtroendet för kyrkan i samhället och det är något vi ska värda och värna.

Svenska kyrkan är en reformatorisk kyrka och har ett förhållningssätt till samtiden som enligt Eva gör att man kan vara ständigt relevant för människor.

– Vi lever i det nu vi är i. När något förändras förändras också vi. Det kan till exempel handla om hur vi tolkar bibelord och traditioner. Ett mer konkret exempel är införandet av samkönande äktenskap. Det kom inte som en blixtn från klar himmel utan föregicks av ett trettioårigt arbete och när vi till slut var vi mogna för reformen infördes den genom ett demokratiskt grundat beslut, säger hon och fortsätter:

– Idag förekommer kyrkliga handlingar i mångkulturell kontext. Vi möter människor som har en annan tro och tillhör en annan kyrka, men i vår reformatoriska kyrka är det inte konstigt.

Under Evas tid som biskop har medlemstalen i Svenska kyrkan gått ner, men hon är inte i grunden oroad för kyrkans framtid utan ser diskussionen som något av en energitjuv.

– Vi ägnar mycket tid åt att fundera på hur vi ska bli fler medlemmar, men det finns framförallt två anledningar till de minskade medlemstalen. Den första är att det flyttar hit personer med andra trosuppfattningar som inte kommer bli medlemmar av den anledningen. Den andra är att färre döps och det ska vi naturligtvis jobba med, men tänk om vi lade den tid vi ägnar åt att sitta i möten om fallande medlemstal åt att prata om Jesus istället. Då skulle vi kanske åstadkomma något.

Bland det roligaste man gör som biskop är enligt Eva församlingsbesöken. De ger en djupare förståelse för vad församling är.

– Alla är olika och även om vi inte kan kopiera varandra kan vi inspirera.

Hon talar varmt om Svenska kyrkans

Foto: Magnus Aronson

Stavnedläggningsmässan i Storkyrkan den 18 september. Korset och staven lämnas vidare till nästa länk i kedjan, Stockholm stifts nionde biskop Andreas Holmberg.

unga, en gigantisk demokratifostran som hon hoppas att fler tar del av.

– Ute i församlingarna märker vi att många vill fortsätta vara med efter konfirmationen och stannar som ledare. Vi pratar om Gretaeffekten, men genom att se barn som myndiga människor tar vi också det som är viktigt för barn och unga på allvar. Barn kan mycket om vår samtid. De är nu och ska leva in i framtiden.

Den 18 september avtackades Eva Brunne vid en stavnedläggningsmessa i Storkyrkan. Då lämnade hon tillbaka det hon fått låna, staven och korset, för att gå vidare. Hon fick ett mindre biskopskors som hon får behålla livet ut men som sedan lämnas tillbaka också det. Den 22 september vigdes Andreas Holmberg till ny biskop av ärkebiskop Antje Jackelen i domkyrkan i Uppsala. Det är väldigt symboliskt och Eva tycker det känns fint.

– Det är en tydlig ordning med en biskop i taget. Vi är länkar i en kedja. Min länk är 10 år och nu kommer nästa och han bär vidare det jag burit. Allt hänger inte på mig, men jag har berett marken för nästa på samma sätt som mina föregångare berett marken åt mig. När Andreas tar över är jag inte där. Det är viktigt att ingen sitter kvar i kulisserna. Det är klart att det går att

rådfråga men då är det den nya som får ta initiativet. Den som avgår ska inte ge råd som inte har efterfrågats.

Hanna Fjällman

EVA BRUNNE

Ålder: 65 år.

Bor: Stockholm, Vantörs församling.

Familj: Barn.

Gör just nu: I två månader ska jag sova och läsa böcker – mer än tre sidor per kväll – och styra över min egen tid.

För vem tänder du ett Allhelgonaljus?

– För de som inte är vuxna och ska växa upp i ett samhälle som andra format åt dem, ett ljus som ska leda dem och ge dem riktning.

Evas favorittavla har hängt på hennes tjänsterum och inspirerat henne mycket.

– Den är målad av Cecilia Karlsson och heter Jesus pratar med barnen. Pratar, inte talar. Jag tycker om att Jesus har en prästkrage och titta, hans skjorta är blå. Han har en låg arm som kan räcka om alla.

Varje biskop har ett eget vapen

Evas biskopsvapen visar en sköld med Stockholms stifts vapen, S:t Erik och den svenska flaggan samt Luther-Rosen som är Martin Luthers egen. Biskopsvapnet är framtaget i samarbete med Claus Berntsen vid Sveriges Heraldiska förening och utfört av konstnären Magnus Bäckman.

– Korset påminner om att tron på den korsfäste och uppståndne gör oss saliga, säger hon.

Foto: Mathilda Bäcklin

Ljusbäraren – en femtioettårig tradition

För att tacka. För att be om hjälp. För att minnas de som inte längre finns bland oss. Det finns många anledningar att tända ljus i kyrkan och vi är många som tänder ljusen. Men var kommer egentligen traditionen ifrån?

Under allhelgonahelgen tänds tusentals ljus i kyrkorna. I Sverige är ljusständning den kanske vanligaste religiösa ritualen, men traditionen är ung. Det är bara 51 år sen den första ljusbäraren infördes i Svenska kyrkan.

År 1968 skulle medborgarrättskampen Martin Luther King tala i Uppsala domkyrka vid ett stort möte för representanter från världens alla kyrkor. Men i april samma år sköts han till döds i USA. För att hedra hans minne tog en av Uppsala domkyrkas dåvarande präster, Martin Lönnebo, initiativ till att införa en stor ljusstake där besökare kunde tända ljus. Det blev Svenska kyrkans första ljusbärare.

– Jag förstod att det var ett bra sätt att hjälpa många människor med bönen. Att tända ljus är ett ordlöst sätt att be och att säga något med sitt hjärta istället, berättar Martin Lönnebo.

Ljusbäraren sågs tidigare som en katolsk tradition och passade därför inte i Svenska kyrkan. Men i samband med mordet på Martin Luther King och minnesceremonin som skulle hållas för honom blev det svårt att sätta sig emot den. Ljusbäraren infördes i Uppsala domkyrka och ledare från olika kyrkor och delar av världen deltog och tände ljus i den tv-sända minnesceremonin.

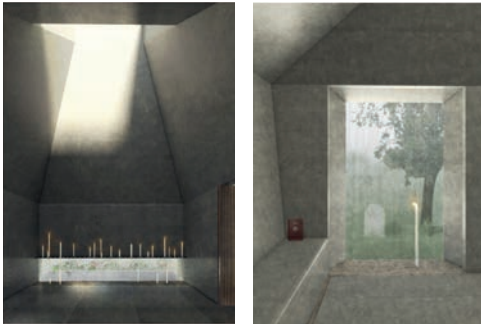
– Att tända ljus är en mänsklig sed. Det finns något enkelt och naturligt i att tända

ett ljus och det yttre spelar roll i det andliga livet. Vi behöver symboler och fysisk handling i bönen, menar Martin Lönnebo.

Det tog ungefär tio år innan ljusbäraren hade spridit sig till de flesta kyrkorna i Sverige. Idag ses ljusständningen som något självklart och varje dag fylls ljusbärare i kyrkorumen.

Det har blivit en allt vanligare tradition att besöka kyrkorna vid större händelser och katastrofer för att tända ljus och visa solidaritet med de som drabbats.

Svenska kyrkan har över 3 000 kyrkor i hela landet och bara i Storkyrkan i Gamla stan tänds ungefär 50 000 ljus varje år.

Arkitektskiss: OKK+

Ljusbärare från vänster till höger: 1. Ljusbäraren i Ängbykyrkan köptes 2014 från familjeföretaget Kyrkljus i Östergötland. 2. På vardagar står Famnenkyrkan öppen för ljusständning. Ljusbäraren är en gåva från Bromma församlings stiftelse och skänktes till Famnen 1993. 3. Den kommande ljusbäraren i Bromma kyrka. 4. Absidgolvet kantas av en tunn remsa sand där ljus kan sättas ned. 5. Ljusbäraren i Uppsala domkyrka var den första i modern tid i en svensk kyrka.

Foto: Svenska kyrkan

– Alla har behov av att tacka och be om hjälp. Ljusets låga värmer och lyser upp. Man blir högtidlig av att tända ljus, det är något särskilt med det, säger Martin Lönnebo.

Att tända ljus och få en stund av stillhet är något som flera av Bromma kyrkas besökare har efterfrågat. Nu får Bromma kyrka en egen ljusbärare och enligt Bromma församlings kyrkoherde Torbjörn Gustavsson tillför möjligheten att tända ljus i kyrkan mycket till Brommaborna.

– Varje gång man tänder ett ljus för någon annan fokuserar man på något annat än sig själv. Att tända förbönsljus är därför bra för den egna hälsan, samhället och, naturligtvis, för den som blir tankemässigt ompysslad, förklarar han.

Länsstyrelsen har beslutat att besökare inte får tända ljus inne i kyrkorummet i Bromma kyrka på grund av brandrisken. I anslutning till vapenhuset byggs det

under 2019 därför till ett rum, en absid, där besökarna kan tända ljus och vara en stund i tystnad.

Med en ljusbärare i den nya absiden kommer det dessutom finnas möjlighet att tända ett ljus när kyrkorummet är upptaget av verksamhet.

– I och med den nya absiden skapas en vacker och värdig plats som på ett

»Varje gång man tänder ett ljus för någon annan fokuserar man på någon annan än sig själv.«

naturligt sätt kommer att komplettera både yttre och inre behov. Absiden öppnar i sin utformning sinnen och tankar och ger möjlighet till själslig vila, berättar Torbjörn Gustavsson.

Besökaren kommer kunna sitta på en väggfast bänk i den nya absiden med utsikt över ljusbäraren. Ljusbäraren består av ett stålgaller med piggar där de kan fästa sitt ljus. Nedanför stålgallret kantas golvytan av vit sand där besökaren också kan sätta ner ett tändt ljus.

Arkitekterna från OKK+ har haft som mål att blanda det gamla och det nya, insida och uterum. Därför kommer ljusen i ljusbäraren också synas utanför absiden där en vattenspegel för ut skenet från de tända ljusen genom fönsteröppningen och sprider det utanför byggnaden.

– Brommaborna har fått vänta länge på ”sin” ljusbärare men nu är den äntligen snart på plats, säger Torbjörn Gustavsson.

Absiden är fortfarande i byggprocessen. Håll utkik på församlingens webbplats för information om när den öppnas.

Mathilda Bäcklin

Pastakyrka för stora och små

Barnröster och fötter närmar sig Ängbysalen när körövningen har slutat. Med sig har de sina föräldrar. Det är dags att äta middag tillsammans i Pastakyrkan.

Att äta tillsammans i kyrkan signalerar att vi hör ihop, att vi accepterar varandra och att vi har omsorg om varandra. Bromma församling bjuder in till gemensam middag tre kvällar den här terminen för att tillsammans med församlingsborna lysa upp i höstmörkret. Christina "Cicki" Carnhoff, Marika Lingmert och Gloria Windelhed har dukat fram lasagne, tända ljus och pyntat i den stora salen när familjerna kommer ner för trappan.

Anette Hernadi besöker Pastakyrkan för första gången med sin dotter Mila Hernadi Sköld. Mila är med i kören

Småkrabborna och efter körövningen vill hon gå ner till Pastakyrkan och äta. Hon har varit här med sin pappa tidigare och idag har hon tagit med sig sin mamma.

– Det är fint att man får en sammanhållning med sängen i barnkören och att sen kunna sätta sig här och äta och träffa nya människor, berättar Anette. Mila tycker att maten är god och passar också på att leka lite medan mamma äter upp.

Pastakyrkan är öppen för alla och ofta blir det en blandning av barn i olika åldrar från kören, barnens syskon och föräldrar. En vanlig pastakväll i Ängbysalen kommer

ungefär hundra besökare och flera plåtar med lasagne går åt.

Tillsammans med Anette och Mila sitter Sebastian Jewell med sin dotter Billie Jewell. De tycker också om att besöka Pastakyrkan.

– Det är ju främst för att de här blir så glada, säger Sebastian och tittar på sin dotter. De säger "vi vill gå ner till Pastakyrkan" efter körövningen. Det är bra att föräldrarna kan landa efter kören och sitta och prata med andra föräldrar, fortsätter han.

Att få njut av att någon annan har

Foto: Mathilda Bäcklin

planerat och lagat maten är också en fördel menar Anette.

– Det underlättar att komma hit. Barnen får frukt när de är på körövningen och sen går vi ner och äter tillsammans. Vanligtvis är barnen trötta på vardagarna och då är det så enkelt att komma hit och få god mat i samband med att ens barn har en aktivitet, säger hon.

– Om vi inte hade gått till Pastakyrkan ikväll så hade vi åkt hem och stressat i barnen mat. Nu kan vi gå direkt på efterrätten istället, säger Sebastian.

Mathilda Bäcklin

PASTAKYRKAN

Pastakyrkan är öppen en gång till under höstterminen – tisdag 19 november kl. 16.00–18.00 i Ängbysalen, Ängbykyrkan.

Middagen serveras till självkostnadspris.

Välkommen!

PÅ GÅNG

Brommafotografier

Vernissage i Farnen torsdag 31/10 18.30

Brommafotografen Johan Arvidson ställer ut sina fotografier. Utställningen hänger kvar hela hösten.

KYRKOFULLMÄKTIGE SAMMANTRÄDER

Ängbykyrkan torsdag 7/11 19.00

Kyrkofullmäktiges sammanträden är öppna för allmänheten.

Mozart för klimatet!

Ängbykyrkan söndag 17/11 18.00

Sex musiker ur Radiosymfonikerna vill uppmärksamma klimatkrisen och ger en konsert för att samla in pengar till organisationer som bidrar till ett lägre koldioxidutsläpp och omställningen till ett mer hållbart samhälle. Anna Ferriol de Ciurana, valthorn, Karin Eriksson, violin, Martin Stensson, violin, Ann-Christin Ward, viola, Dash Nesbitt, viola, Peter Volpert, cello.

JOHN RUTTERS REQUIEM

Ängbykyrkan söndag 24/11 18.00

Ängby motettkör, Ulla-Carin Börjesdotter, sopran. Instrumentalister och orgel, Lars Lodin, dirigent, Christer Klausberger, präst.

Bromma kyrkas äldsta textilier är fyra bronderade rundlar. Kan du para ihop rätt evangelist med rätt rundel? Matteus-människa, Markus-lejon, Lukas-oxe och Johannes-örn. Foto: Hans-Peter Bloom

En av åtta passionsänglarna i rundhusets tak. I händerna håller de pinoredskapen som plågade Jesus efter tillfångatagandet. Den idag lätt makabra kombinationen av lekande småbarn och tortyrinstrument var ett vanligt motiv i barockkonsten för att påminna om hur onskans redskap omvandlats till segertroféer genom Jesus uppståndelse. Foto: Hans-Peter Bloom

Kyrkans västgavel före omgestaltningen 1905–06 då den stickbågiga portalen ersattes med en bredare spetsbågig ingång och innan vapenhuset uppfördes på 1960-talet. Foto ATA

JUBILEUMSBOKEN OM BROMMA KYRKA

SNART SOM BOKCIRKEL

I vår utforskar vi Bromma kyrkas spännande historia med hjälp av jubileumsboken.

Jubileumsboken Bromma kyrka 850 är inte bara historien om Bromma kyrka och dess spännande insida – Pictormålningarna, passionsänglarna och vapensköldarna ... Det är också en berättelse om samspelet med socknen och samhället kring kyrkan, om de donatorer som bidragit till att kyrkan växt, om musiken som spelats i kyrkan och om hur gudstjänstlivet utvecklats under århundradena. Under allhelgonahelgen kommer det att finns möjlighet att köpa den i anslutning till kyrkogården. Boken är ett rikt illustrerat praktverk och kostar 550 kronor.

I vår startar en bokcirkel som tar avstamp i boken.
– Vi kommer utforska kyrkans historia, hur den varit en fast punkt i människors tillvaro från medeltida socken till storstadsförsamling. Vi kommer naturligtvis prata om Pictormålningarna och passionsänglarna i kyrktaket. En träff ska vi ha inne i kyrkan så att vi verkligen kan känna historiens vingslag. Men jag hoppas också på givande samtal där vi diskuterar Bromma kyrka idag och i framtiden, säger Cathrine Nordqvist, biträdande kyrkoherde i Bromma församling.

Hanna Fjällman

Foto: Tina Augustsson

FIRA ALLHELGONA I BROMMA

Fredag 1 november

BROMMA KYRKA

15.00–20.00 Öppet för ljusständning
18.00 Taizémässa

SOCKENSTUGAN

11.00–18.00 Allhelgonacafé

Lördag 2 november

Alla helgons dag

BROMMA KYRKA

11.00 Ljusgudstjänst
13.00–20.00 Öppet för ljusständning

MINNESLUNDEN

15.00 Andakt med brasskvartett

GRAVKAPELLET

13.00–20.00 Öppet för ljusständning

SOCKENSTUGAN

11.00–20.00 Allhelgonacafé

Söndag 3 november

BROMMA KYRKA

11.00 Ljusets mässa
13.00–18.00 Öppet för ljusständning

SOCKENSTUGAN

11.00–18.00 Allhelgonacafé

Obs! Tider och platser kan komma att ändras. Håll utkik på hemsidan www.svenskakyrkan/bromma för uppdateringar.

Att finnas där för den som sörjer

Foto Gustaf Hellsing/lkon

Sorg kan inte botas, men genom att dela den kan den göras mer uthärdlig. Här är några konkreta tips på hur du kan stödja någon i sorg.

Ta ansvar för kontakten

Lägg inte ansvaret för kontakten på den som sörjer. Ta kontakt. Orkar inte den sörjande svara så säg "Jag ringer dig på tisdag igen, svara om du orkar".

Ta initiativ

Föreslå en fika, film eller promenad. Många längtar efter en paus i sorgen och lite vardagligt liv.

Visa närvaro

Vänta inte med att höra av dig tills "det värsta gått över". Visa tydligt att du finns där så att den sörjande inte känner sig isolerad, utanför eller ignorerad.

Fortsätt att minnas

Prata om personen som dött, titta på fotografier och dela minnen med varandra.

Det är extra viktigt om ett barn har förlorat någon, eftersom vuxna då ofta blir försiktiga och vill undvika att röra upp jobbiga känslor.

Ge utrymme

Ofta är det många som sörjer en människa samtidigt. Låt den närmast sörjande vara i fokus, minns tillsammans, men undvik att ta över med egna minnen och känslor.

Uppmärksamma årsdagen

Hör av dig när det gått tre, sex eller tolv månader sedan personen dog. Sorgen går inte över, utan kan tvärtom bli värre, när omvärlden går vidare.

Besök en minnesplats

Följ med den sörjande till en plats ni förknippar med den som dött. Tänd ett ljus vid graven, bada från den där bryggan som betytt så mycket eller gå till den döde personens stammishak och beställ favoriträtten från menyn. Det finns många sätt att minnas någon på.

Hjälp till i vardagen

Ibland kan praktisk omtanke betyda mer än ord. Omvandla din medkänsla till konkreta handlingar. Erbjud barnvakt, laga en lasagne eller klipp en gräsmatta.

Ha tålamod

Varje sörjande har sin egen sorgprocess. Försök inte trösta bort sorgen eller visa frustration över att den håller i sig.

– Slutligen, det viktiga är inte vad du säger utan att du bryter tystnaden och är närvarande i möten och samtal, säger Rose-Marie Eriksson, diakon i Bromma församling.

Tippen är hämtade ur Svenska kyrkans folder Första hjälpen vid sorg som finns att hämta i våra kyrkor och i informationstältet vid Bromma kyrka under allhelgonahelgen. Behöver du eller någon du känner stöd i sorg? Kontakta Rose-Marie Eriksson rose-marie.eriksson@svenskakyrkan.se

KONTAKT

PRÄSTER

Torbjörn Gustavsson, kyrkoherde/
kontraktspastor 564 355 25
Cathrine Nordqvist, biträdande
kyrkoherde 564 355 07
Åsa Andersson 564 355 22
Pernilla Hammarström 564 355 70
Niklas Hegenbart 564 355 24
Christer Klausberger 564 355 21

DIAKONER

Ingrid Arvidson 564 355 80
Rose-Marie Eriksson 564 355 06
Clary Nilsson 564 355 14

MUSIKER

Anne-Marie Bodén 564 355 03
Lars Lodin 564 355 17
Lillemor Zielinski 564 355 23

BARN, UNGDOM & KONFIRMATION

Louise Almén 564 355 73
Nicolin Hammarbäck 564 355 27
Anton Lindsjö 564 355 12
Monica Spolén 564 355 37

ÖPPNA FÖRSKOLAN

Christina Carnhoff 564 355 26

KANSLICHEF

Anne-Louise Löfgren 564 355 10

KANSLISEKRETERARE

Agneta Wizén 564 355 04

EKONOMISEKRETERARE

Brita Hedberg 564 355 74
Johanna Elfner 564 355 18

BOKNING OCH RECEPTION

Bodil Hansen 564 355 00

KOMMUNIKATÖR

Mathilda Bäcklin 564 355 16
Hanna Fjällman 564 355 15

FASTIGHETSTEKNIKER

Lars Lindfors 564 355 05

HUSMOR

Carin Hildebrand 564 355 08

VAKTMÅSTARE

Clas Alered 564 355 19
Fredrik Rosén 564 355 20

Titta in på församlingens hemsida för aktuell information:

www.svenskakyrkan.se/bromma

Du hittar oss också på Facebook:
Bromma församling

Och Instagram:
bromma_forsamling
barnibromma
ungibromma